

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodire

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

habitum, ornatum sanctissimæ matris Dei illis explicauit, addens, pulchritudinem eius neminem satis posse admirari: sanctas autem virgines Teclam & Agnen, tam ex vultu, quàm vestitu, potuisse dignosci.

Cap. 14.

Porro exactis triennij & sex mensum spatij, de quibus supra dictum est, in pago Trente febre correptus, ocyus iubet suos inde secū proficisci, nè febre inualecente, manere illic cogeretur. Hyeme enim non facile ex eo pago potest quispiam exire. Ille verò sciebat adesse iam tempus migrationis suæ. Etsi autem morbo eius omnes affligerentur, tamen morem illi gerentes, cœperunt iter habere ad Oceanum, vbi si sui permitterent, sepulturæ locum ille sibi delegerat. Paruum tum illic oratorium erat, vbi sæpè ille manere solebat, quòd amœno loco situm esse. Illic ergò pro voto rebus suis constitutis, non Dei famulatu defessus, non morbo fractus: sed vultu hilaris, mortem nihil metuens, quippè ad Christi conuiuium uitatus, corpore iam præmortuo, spiritu magis magisque viuificabatur. Nec quæ sciebant labia, cum extremas duceret horas, mirumque in modum ita psalmos de-

Magna eius in extremis præcædi instantia.

promebat, vt ijs, qui aderant, lachrymarum imbres exprimeret. Planeque gaudenti similis, quòd lingua moueri potuit, & halitus relictus erat, inter psalmos idem dem repetebat Antiphonam illam, Ecce latè &c. quæ est prima in beati Martini Confessorum principis ab ipso compositis Responsorij. Nec dubiū erat inter vallatum beatissimis Angelicis spiritibus, nihil tenebrarum pertinuisset monstrari. Sed neque credimus longè abfuisse Martinum eximum præfulem, specialè patreronum eius, quem toties canora voce salutare videbatur. Tãdem mensè Nouembri ad extrema tendente, ipse quoquè diem clausit extremum, felicissimè migrans ad Dominum. Sanctum autem corpus mox feretro impositum, Clerus & populus omnis cum hymnis & psalmodijs in primis reuerenter & honorificè Dauentriam perduxerunt. Cumque iam oppido appropinquarent, incolæ eius omnes mœstis animis obuiam processerunt: atque ita permixtis lugentium & psallentium vocibus, sacrum corpus in ecclesiam importatum, ea parte, quæ Septentrionem spectat, humatum est: spiritu exultante & perfructe gaudio Domini sui, cui in hac vita seruierat: Cui est honor, & potestas, & gloria per infinita secula, Amen.

Animã redit creatori

Sepelitur Dauentriæ

PASSIO SANCTI ANDREÆ APOSTOLI PER PRESBYTEROS ET DIACONOS ECCLESIA RVM

Achaïæ scripta. Habetur apud Aloysium. Nos capit a margini apposuimus.

Novemb. 30. Cap. 1.

Si vnus & idẽ spiritus in Patre & Filio, ergò ab vtroque procedit.

Cap. 2. S. Andreas constanter se opponit Aegeæ proconsuli.

PASSIONEM sancti Apostoli Andreæ, quam oculis nostris vidimus, omnes presbyteri & diacones Ecclesiarum Achaïæ, scribimus vniuersis Ecclesijs, quæ sunt in Oriente, & Occidente, & Meridiano, & Septentrione, in Christi nomine constitutis: Pax vobis, & vniuersis, qui credunt vnum Deum in Trinitate perfectum, verum patrem ingenitum, verum filium vnigenitum, verum spiritum sanctum procedentem ex patre, in filio permanentem, vt ostendatur vnus spiritus esse in patre & filio: & hoc esse vnigenitum filium, quod est & ille, qui genuit. Hanc fidem didicimus à sancto Andrea, Apostolo Domini nostri Iesu Christi: cuius passionem, quam coram positi vidimus, prout possumus, explicamus.

Proconsul itaque Aegeas Patras ciuitatem ingressus, cœpit compellere credentes Christo ad sacrificia idolorum. Cui occurrens S. Andreas, dixit: Oportebat vt tu, qui iudex esse hominum comprobaris, iudicem tuum, qui est in cælo, cognosceres, & agnitum coleres, & colendo eum, qui verus Deus est, ab his, qui veri dii non sunt, animum reuocares. Cui Aegeas dixit: Tu es Andreas, qui destruis templa deorum, & suades hominibus supersticiosam illam sectam, quæ nupè detectam Romanis principes exterminari iusserunt? Andreas dixit: Romani principes nondum cognouerunt hoc, quòd pro salute hominum veniens Dei filius, docuerit ista idola non solum deos non esse, sed esse daemonia pessima, & inimica humano generi.

quæ hoc docent homines, vnde offendatur Deus, vt dum offensus fuerit, auertatur, & non exaudiat: & cum auersus fuerit, & non exaudierit, habeantur à diabolo ipsi captiui, & tandiù eos deludat, quadiù de corpore exeant rei & nudi, nihil secum præter peccata portantes.

Ageas dixit: Ista superstitiosa & vana verba Iesus vester dum prædicaret, Iudæi illum crucis patibulo affixerunt. Andreas respondit: O si velles scire mysterium Crucis, quàm rationabili charitate author humani generis pro restauratione nostra hoc Crucis patibulum non inuitus, sed spontè suscepit. Ageas dixit: Cum traditus afferratur à suo discipulo, & à Iudæis tentus, & Præfidi adductus, & ad petitionem Iudæorum à militibus Præfidis crucifixus, quomodò tu dicis eum spontaneum Crucis subisse patibulum? Andreas respondit: Ideò ego dico spontaneum, quoniam simul cum ipso fui, cum à suo discipulo traderetur: & antequàm traderetur, dixit nobis, quòd tradendus esset, & crucifigendus pro salute hominum: & die tertia resurrecturum se esse prædixit. Cui cum frater meus Petrus diceret: Propitius esto tibi, Domine, non fiat istud: Indignatus, sic ait Petro: Vade retrò satana: quia non sapi ea, quæ sunt Dei. Et vt plenius nos instrueret, quomodò spontè passionem susciperet, dicebat nobis: Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Ad vltimum dum cõnaret nobiscum, & diceret: Vnus vestrum me traditurus est, & ad istam vocem omnes contristaremur: nè suspensos cogitatio trucidaret, ait: Cui dederò panis fragmentum de manu mea, ipse est. Et cum dedisset vni ex discipulis nostris, & futura quasi iam præterita narraret, docuit se voluntate fuisse traditum, cum nec traditorem fugiendo deseruit, & in loco, quò illum sciebat venturum esse, permansit.

Ageas dixit: Miror te prudentem virum, istum velle sectari, quem quoquo pacto, aut spontè, aut inuitum, Cruci tamen confiteris affixum. Andreas respondit: Hoc est, quod etiam me dixisse iam retines, Magnum est mysterium Crucis: Quod si fortè volueris audire, retexam. Ageas dixit: Mysterium non potest dici, sed supplicium, Andreas dixit: Ipsum supplicium, mysterium restaurationis humanæ, si patienter audias, comprobabis. Ageas dixit: Ego quidem patienter te audiam: sed tu si me obtemperanter non audieris, ipsum Crucis mysterium in teipso excipies. Andreas respondit: Ego si Crucis patibulum expauescerem, Crucis gloriam non prædicarem.

Ageas dixit: Infans sermo tuus prædicat gloriam supplicij, qui per audaciam peccatam non times mortis. Andreas respondit: Non per audaciam, sed per fidem, peccatam non timeo mortis. Mors enim iustorum, preciosa est: mors verò peccatorum, pessima. Et ideò audire te volo Crucis mysterium, vt agnitum forsitan credas, & credens ad restaurationem tuæ animæ quoquè pertingas. Ageas dixit: Restauratur hoc, quod perisse docetur. Nunquid anima mea perijt, vt ad eius me restaurationem venire per fidem, nescio quam, tu asseras?

Andreas respondit: Hoc est, quod te discere desiderabam, vt dum perditas animas hominum docuero, istam restaurationem earum per Crucis mysterium pandam. Primus enim homo per lignum præuaricationis mortem induxit, & necessariù hoc erat generi humano, vt per lignum passionis, mors, quæ ingressa fuerat, pelleretur. Et quomodò de immaculata terra factus fuerat homo primus, qui per lignum præuaricationis mundo mortem intulerat: necessarium fuit, vt de immaculata Virgine natus Christus perfectus homo, qui est Dei filius, qui primum hominem fecerat, vitam æternam, quam perdidit omnes, repararet: ac de ligno Crucis lignum concupiscentiæ excluderet: panderet in Cruce immaculatas manus pro manibus incontinenter extensis: pro suauis cibo arboris vitæ, escam fellis acciperet: & in se suscipiens mortalitatem nostram, suam nobis immortalitatem offerret.

Ageas dixit: Ista verba illis narrare debes, qui tibi credunt: mihi autem nisi hoc consentias, vt sacrificium dijs omnipotentibus offeras, in ipsa cruce, quam laudas, te suffigatum affigi præcipiam. Andreas respondit: Omnipotenti Deo, qui vnus & verus est, ego omni die sacrifico, non thuris fumum, nec taurorum mugierium carnes, nec hircorum sanguinem: sed immaculatum agnum quotidie in altari Crucis sacrifico: cuius carnes posteaquàm omnis populus credentium manducauerit, & eius sanguinem biberit, agnus, qui sacrificatus est, integer perseuerat & viuus: & cum verè sacrificatus sit, & verè carnes eius manducatæ sint à populo, & verè sanguis eius sit haustus, tamen (vt dixi) integer permanet, & immaculatus, & viuus. Ageas dixit:

Handwritten text on the right edge of the page, including the word "IULIUS" and other illegible characters.

Quomodo potest hoc fieri? Andreas respondit: Si vis discere, quomodo hoc potest fieri, assume formam discipuli, ut possis doceri, quod quaeris. Aegeas dixit: Ego a tormentis exigam huius rei notitiam. Andreas dixit: Miror te hominem prudentem tam stultè locutum. Ergo tu tormentis putas me diuina tibi pandere sacrificia? Audisti mysterium Crucis, audisti mysterium sacrificij. Si credideris Christum filium Dei, qui crucifixus est à Iudæis, verum Deum esse, pandam tibi quo ordine occidui viuat agnus: qui cum sacrificatus fuerit, & comestus, integer tamen & immaculatus in suo regno permanet. Aegeas dixit: Cum sit occisus, & ab omni populo (ut affertur) deuoratus, quomodo integer perseuerat, & viuus? Andreas respondit: Si credideris ex toto corde tuo, discere poteris: si non credideris, penitus nunquam tu ad indagandum huius veritatis attinges.

Verè animalis homo nõ percipit quæ sunt spiritus Dei

Cap. 7.
S. Andreas in carcerem ducitur.

Esa. 42.
Matr. 12.

Tunc iratus Aegeas, iussit eum in carcerem retrudi. Vbi cum esset clausus, venit ad eum multitudo penè totius prouinciae, irà ut Aegeam vellent occidere, & Andream Apostolum, fractis ianuis carceris, liberare. Quos S. Andreas his verbis admonuit. Nolite quietem Domini nostri Iesu Christi in seditionem diabolicam excitare. Nã traditus Dominus omnem patientiam præbuit: non contendit, neque clamauit nec in plateis aliquis eum clamantem audiuit. Habete ergo silentium, quietem & pacem: & non solum meum martyrium nolite impedire, verum etiam vos ipsos quos athletas Domini preparate, ut vincatis minas intrepido animo: plagas autem per tolerantiam corporis superetis. Si enim terror timendus est, ille est vique timendus qui finem non habet. Nam humanus timor fumo similis est, & subito, cum excitatus fuerit, euanescit. Et si dolores timendi sunt, illi sunt formidandi, qui sic incipiunt, & nunquam finiuntur. Isti enim dolores aut leues sunt, & tolerantur: aut graues sunt, & citò animam eiciunt. Illi autem dolores æterni sunt, vbi est quotidianus fletus, & mugitus, & luctus, & sine fine cruciatus, ad quem Proconful Aegeas ire non timet. Estote ergò magis parati ad hoc, ut per tribulationes temporales ad æterna gaudia pertingatis: vbi semper lætemini, semper floreatis, semperque cum Christo regnetis.

Consolatur suos Apostolus.

Cap. 8.
Rursus ad tribunal ducitur.

Hæc, & his similia sancto Andrea Apostolo per totam noctem populum admonente, dum lux diei in matutino prorumperet, misit Aegeas, & adduxit ad se sanctum Andream, ac sedens pro tribunali, dixit: Existimaui te nocturna cogitatione reuocare animi tuum à stultitia, & à Christi tui laude cessare, ut posses nobiscum non amittere gaudia vitæ. Stultum est enim, vitrò velle ad passionem Crucis ire, & ignibus ac flammis te ipsum pessimis destinare. Andreas respondit: Gaudia tecum habere poterò, si credens Christo, dimittas culturas idolorum. Christus enim me misit ad istam prouinciam, in qua non paruum populum ei acquisiui. Aegeas dixit: Ideò te sacrificare compello, ut isti, qui per te decepti sunt populi, relinquunt vanitatem tuæ doctrinæ, & ipsi dijs offerant grata libamina. Nulla enim remansit in Achaia ciuitas, in qua templa deorum derelicta non sint, & deserta. Nunc ergo per te restituetur cultura deorum, ut & dijs, qui contra te irati sunt, placari possint, & in nostra possis amicitia permanere. Sin aliàs, diuersa pro defensione deorum patieris supplicia, & post omnia Crucis, quam laudasti, patibulo suspensus deficies. Andreas respondit: Audi fili mortis, & stipula æternis parata incendijs, audi me seruum Domini, & Apostolum Iesu Christi. Nunc vique mitius tecum egi censura fidei, ut rationis capax, & veritatis defensor effectus, idoia vana contemneres, & Deum, qui in caelis est, adorares. Sed quia in impudentia tua perdurans, me putas minas tuas posse formidare, quicquid tibi videtur in supplicijs maius, excogita. Tanto enim meo Regi ero acceptior, quanto pro eius nomine fuero permanens in tormentis confessor.

Cap. 19.
Dirè flagellatur.

Tunc Aegeas iussit eum flagelli cædi extensum. Qui cum septem terniones transisset, eleuatus est, atque adductus ante eum. Cui Aegeas dixit: Audi me Andream, & ab effusione sanguinis consilium reuoca. Quod si non feceris, Crucis te faciam inire patibulo. Andreas dixit: Ego Crucis Christi seruus sum, & Crucis trophæum optare potius debeo, quàm timere. Tibi autem cruciatus æternus qui debetur, poteris euadere, si postquam probaueris perseuerantiam meam, vel sic credideris Christo. Ego enim de tuo interitu timeo: non de mea passione conturbor. Passio enim mea aut vnus diei spatium occupat, aut duorum, ut multum: Tuus autem cruciatus nec per millia annorum potest peruenire ad finem. Vnde desine iam miseria tuas augmentare, & ignem ipse tui æternum accendere noli. Tunc indignatus Aegeas, cruci eum affigi præcepit, mandans hoc quæstionarijs, ut ligatis pedibus &

Cõdemnatur.

SUI

90
10
RV

manibus, quasi in euleo tenderetur, nē clauis affixus, citō deficeret, sed cruciaretur potius longo cruciati. Cumque eum carnifices ducerent, vt crucifigeretur, concursus factus est populorum, clamantium ac dicentium: Iustus homo & amicus Dei, quid fecit vt ducatur ad crucem? Andreas verō rogabat populum, vt non impediret passionem eius. Gandens enim, & exultans ibat, & à doctrina non cessans.

Cumque peruenisset ad locum, vbi crux parata erat, videns eam à longē, exclamauit voce magna, dicens. Salue Crux, quę in corpore Christi dedicata es, & ex membrorum eius margaritis ornata. Antequam te ascēderet Dominus, timorem terrenum habuisti: modō verō amorem cęlestem obtinens, pro voto susciperis. Sciris enim à credentibus, quanta intra te gaudia habeas, quanta munera preparata. Securus ergo & gaudens venio ad te, ita vt & tu exultās suscipias me discipulum eius, qui pependit in te: quia amator tuus semper fui, & desideravi amplecti te. O bona Crux, quę decorem & pulchritudinem de membris Domini suscepisti, diū desiderata, sollicitē amata, sine intermissione quęstita, & aliquandō iam concupiscenti animo preparata: accipe me ab hominibus, & redde me magistrō meo, vt per te me recipiat, qui per te redemit me. Et hæc dicens, expoliavit se, & vestimenta sua tradidit carnificibus.

Qui accedentes, leauerunt eum in crucem, & extendentes funibus totum corpus eius (sicut eis iussum fuerat) suspenderunt. Adstantes verō erant turbę ad viginti milia hominum, inter quos erat frater Aegę, nomine Stratocles, qui simul clamabat cum populo, iniusto iudicio sanctum virum hoc pati. Sanctus verō Andreas confortabat mentes credentium Christo, & hortabatur ad tolerantiam temporalem, docens nihil esse dignum passionis ad æternam remunerationis compensationem.

Intrẽã vadit omnis populus cum clamore ad domum Aegę, & omnes pariter clamantes, dicebant: Virum sanctum, pudicum, ornatum moribus, bonum doctorem, pium, modestū, rationabilē non hoc debere pati, sed debere deponi de cruce: quia iam secunda die in cruce positus, veritatem prædicare non cessat. Tunc Aegę pauescens populum, & promittens se eum deponere, simul cępit ire. Quem videns S. Andreas, dixit: Quid tu ad nos, Aegę, venisti? Si vis credere Christo, sicut promissi, aperietur tibi via indulgentiæ. Si autem venisti ad hoc tantum, vt me soluas, ego penitus hinc de ista cruce viuens in corpore deponi non poterō. Iam enim Regem meum video, iam adoro, iam conspectui eius consisto. Sed de tuis miserijs doleo: quia paratus te expectat æternus interitus. Curre pro te miser, dum adhuc potes, nē tunc incipias velle, cum non poteris. Mittentes autem manus ad crucem carnifices, non poterant penitus contingere eum. Et subindē alij & alij ingerentes se, vt soluerent eum, & nullus poterat pertingere ad eum. Stupebant enim brachia eorum, quicunque se extendisset ad soluendum eum.

Tunc voce magna sanctus Andreas dixit: Nē permittas, Domine Iesu Christe, me famulum tuum, qui propter nomē tuum pendeo in cruce, solui: nec permittas eum, qui iam per crucem tuam, cognouit magnitudinem tuam, ab Aegę, homine corrupti, humiliari: sed suscipe me tu, magister meus Christe, quem dilexi, quem cognoui, quem confiteor, quem cernere desidero, in quo sum quod sum. Suscipe Domine Iesu Christe spiritum meum in pace: quia iam tempus est, vt veniam, desiderans te videre. Suscipe me Domine Iesu Christe magister bone, & iube me de ista cruce non deponi, nisi prius spiritum meum susceperis. Et cum hæc dixisset, videntibus cunctis, splendor nimius, sicut fulgur de celo veniens, ita circumdedit eum, vt penitus præ ipso splendore oculi eum humani non possent aspiciere. Cumque permāssisset splendor ferē dimidię horę spatio, abscedente lumine, emisit spiritum, simul cum ipso lumine pergens ad Dominum, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Quędam verō foemina, nomine Maximilla, fenatrix in specu posita, diligens pudicitiam & sanctitatem, statim vt cognouit Apostolum perrexisset ad Dominum, accessit ad crucem, & suorum solatio cum omni reuerentia deposuit corpus, & condiuit aromatibus, & in loco, quo se constituerat sepeliendam, illic eum sepeliuit. Aegę verō iratus contra populum, disponebat contestationem publicam facere, & ad Cæsarem accusationem contra Maximillam & populum destinare. Sed dum ordinat, in conspectu officij sui à diabolo arreptus est, & in medio foro ciuitatis volutatus, expirauit. Nunciatum est fratri eius, cui nomen erat Stratocles, & misit seruos suos, dixitque eis, vt inter Biothanatos sepelirent eum. Ipse autem de facultatibus eius nihil quæsuiuit, dicens: Non mihi permittat Dominus meus Iesus Christus,

Cap. 10.
Eccē tibi
Apostolum
ad crucem
tantū ad epu-
las propere-
rantem.

In cruce
suspenditur.

Cap. 11.

Coact⁹ Aegę
à populo
vult eum
de cruce de-
ponere.

Frustrā co-
nantur eum
carnifices
de cruce de-
ponere.

Cap. 12.
Vide pectus
Christi amo-
re flagran-
tissimum.

Reddit spi-
ritum.

Cap. 13.
Maximilla
eum sepelit

Aegę in-
teritus.

R I U S
D E
S
A
N
D
R
E
A
A
P
O
S
T
O
L
O

cui credidi, vt ego de bonis fratris mei aliquid cōtingam, nē polluat me crimen eius, quia Apostolum Domini ausus fuit pro amore pecuniæ occidere.

Hęc autem gesta sunt apud Achaïam prouinciam ciuitate Patras, pridie Calendæ Decembris: vbi etiam præstantur gloriosa eius beneficia vsque in præsentem diem. Tantus autem timor inuasit omnes, vt nullus remaneret, qui non crederet Saluatori nostro Deo: qui vult omnes saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Ipsi gloria in secula seculorum, Amen.

1.Tim.2.

IOHANNIS CHRYSOSTOMI ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI LAVDATIO IN SAN-

ctum Apostolum Andream. Habetur in Simeone Metaphraste, septimo tomo Aloysij.

Novbr.30.

VALIDVM est Apostolicæ piscationis rete, admirabile Andree memoria, & eius retis commemoratio, quo ad capiendas, & ad Christianam fidem attrahendas gentes vsus est. Sagena enim, qua immortales illi mortui visi sunt, nulla temporis obliuione potest intercipi. Non vetera sunt tempore illa venationis instrumenta, qua non humana arte, sed diuina gratia effecta sunt. Quauis enim piscatores ipsi à nobis excesserint, nullo tamen tempore instrumenta, quibus illi vsi sunt, aut sagena, qua mundum ipsum comprehenderunt, inueterata est. Qui cum rete iaciunt, & extrahunt, non videntur, & tamen illorum retia plena conspiciuntur. Non arundinem illam possederunt, quam tempus corrumpit. Non linum in aquam demiserunt, quod vetustate putrescit. Non hamum fabricarunt, quem rubigo consumit. Non escam in hamo posuerunt, qua pisces caperent. Non in petra confederunt, quæ vndis quatitur. Non in scapha nauigarunt, quam dissoluit tempestas. Non pisces, hoc est, naturam rationis expertem, expiscati sunt. Sed quemadmodum ars illa, qua vsi sunt, admirabilis: ita & illorum instrumenta, noua atque inusitata extiterunt. Nam pro arundine prædicatione vtitur, pro funiculo memoria, pro hamo potentia, pro esca miraculis, pro petra cælis, ex quibus huiusmodi piscationem exercent: pro scapha habent altare: pro piscibus Reges etiam ipsos capiunt: pro sagena Euangelium expandunt: pro arte diuinam gratiam adhibent: pro mari vitam humanam tradant: pro retibus Cruce, velut sagena quadam, vsi solent.

Apostoli piscatores.

Instrumenta Apostolicæ piscationis.

Cruce, rete Apostolicæ.

Quis vnquam vidit à mortuis piscatoribus viuentes homines, tanquam pisces, capi? O magnam Crucifixi potentiam, o diuinæ dignitatis præstatiam, o Apostolorum summa beneficia. Nihil tale in vita esse potest, quale est Apostolicæ gratiæ fastigium. Multa certè vidit humana vita valdè admirabilia, & opinionè superantia. Vidit enim sanguinem effusum clamantem, & cadem sine lingua vociferantem, ac naturam propter inuidiam contra se diuisam, fratrem germano fratri mortem inferentem, ac propter inuidiæ liuorem mortis ianuam patefactam. Vidit illam Noë arcam in mundi naufragio positam, & naturæ humanæ interitum. Vidit senem contra propria vicepera, hoc est filium, fide armatum, & tanquam victimam eum offerri, qui cæsus non est. Vidit benedictiones furto conciliatas, & formatoris Dei, ac serui palamstram. Vidit inuidiam inter fratres exortam, & seruitutem regni conciliatricem. Vidit somnium paratum solum, & fratris insidiatores fame attractos. Vidit virgam miraculorum effectricem, & rubum igne, tanquam rore, circumfusum. Vidit legum latorem Moysen elementis imperantem. Vidit vndas ipsas, tanquam lapides, solidas factas, profundum mare denudatum, viam repente structam, & columnâ nubis in die, ac ignis in nocte populorum multitudini ducem ostensam. Vidit virgam sine terra germinantem. Vidit è cælo panis loco manna fundi. Vidit hominis oratione solem, tanquam freno quodam, sisti: & sterilibus precibus impetratum, vt ipsa prophetam conciperet. Vidit farinæ pugillum frugibus copiosorem, & lecythum olei fontibus abundantiorem. Vidit currum in aëre agitari, & prophetam assumi. Vidit denique mortui ossa vitam remedium fieri. Multa talia magna & admirabilia vidit hominum vita. Sed illa tanquam fœnum præterierunt, & extincta sunt, vt lucerna, exorto sole.

Gen.4.

Gen.7.

22.

27.

32.

37.

42.

Exod.3.

14.

Num.17.

Ios.10.

1.Reg.1.

3.Reg.16.

4.Reg.2.

4.Reg.13.

SUI
95
30
RV

Nihil tale vnquam fuit, quale fuerunt Apostoli. Hi cum Dei verbi essent ministri, at trectarunt incarnatum illum, qui, vt Deus, figuram non habet. Secuti sunt ambulantes eum, qui vbiq̄e præsens est. Discubuerunt vnà cum illo, qui nullo loco circunscriptur. Eius vocem audiuerunt, qui verbo fecit omnia. Mundum ipsum lingua, tanquam sàgena quadam, concluderunt. Circumierunt suis cursibus fines orbis terrarum. Errores, vt zizania, eradicaerunt. Aras, vt spinas quasdam, amputarunt. Idola, tanquam feras, interfecerunt. Dæmones, vt lupos, profugarunt. Ecclesiam, vt gregem quandam, collegerunt. Orthodoxos, tanquam frumentum, congregarunt. Hæreses, vt paleas, proiecerunt. Iudaismum, tanquam fœnum, arefecerunt. Græcorum sectam, tanquam stipulas quasdam, igne combusserunt. Humanam naturam Cruce ipsa, tanquam aratro quodam, excoluerunt, & verbum Dei, vt sementem quandam, sparserunt. Ad summam, omnia illorum facta, tanquam sidera quædam, effulserunt. Quamobrem clara voce illis dicebat Dominus: Vos estis lux mundi. Siquidem Orientem habet Christianus homo illum, qui è Virgine natus est: diluculum habet eum, qui baptisimatis parens fuit: splendorem habet Christi Crucifixi gratiam: radios, admirabiles illas linguas: diem, futurum illud seculum: meridiem, tempus, quo in Cruce ipsa mansit Dominus: Occidentem, sepulcri habitationem: vesperam, breuem illam mortem: Solis fulgorem, resurrectionem à mortuis. Vos estis lux mundi. Inuere astra hæc, & illorum splendorem obstupescere. Idcirco Andreas hodierno die cum, tanquam luminis thesaurum quandam, cõmunem Dominum inuenisset, clamabat ad Petrum fratrem suum: Inuenimus Messiam.

Item agri-
colis com-
paratur
Apostoli.

Matt. 5.
Item luci
mundi.

Ioan. 1.

O fraternæ charitatis exuperantiam, o inuersum ordinem. Posterior Petro in vitam ingressus est Andreas, & prior Petrum ad Euangelium allexit, & tanquam venatus est. Inuenimus (inquit) Messiam. Ex gaudio profecta est hæc oratio: lætum inuentæ rei Euangelium hoc fuit. Inuenimus (inquit) thesaurum illum. Fuge, Petre, circumcissionis paupertatem: exue te laceris pannis legis: abijce iugum literæ: hæc omnia contemne, vt parua quædam: vt somnia, despice præsentia: ac Bethsaidem, vt vilem & abiectum quandam locum, aspernare: relinque rete, vt paupertatis instrumentum: scapham, vt naufragij thalamum: piscandi artem maritimæ fluctuationi expositam: pisces, vt ventris negotiationem: gentem Iudaicam, vt rabiem contra Deum: Caipham, vt prauis consensibus parentem. Inuenimus Messiam, quem pronunciarunt Propheta, quem lex præconio suo, tanquam tuba quadam, nobis prædicauit. Inuenimus legis thesaurum. Fuge, Petre, famem literæ. Inuenimus Messiam, quem olim adumbrarunt signa, quem vidit Michæas in throno gloriæ, quem Esaias contemplatus est super Seraphim, quem Ezechiel vidit super Cherubim, quem Daniel spectauit super nubes, quem Nabuchodonosor vidit in fornace illa, quem Abraham accepit in tugurio, quem Iacob non dimisit, nisi prius ab illo benedictus esset, cuius posteriora vidit Moses super petram. Hunc nos inuenimus sine principio genitum, & in vltimis diebus visum. O thesaurum ingentem, cuius copia exhauriri non potest. Diuitiæ enim sunt non materiei subiectæ, quarum essentia originis est expers, & inuentio ipsa recens. Inuenimus Messiam, qui interpretatur Christus.

1. Reg. 22.
Eia 6.
Ezech. 10.
Dan. 7. & 2.
Gen. 32.

Multi quidem fuerunt Christi, sed omnes morti subiecti. Abraham Christus fuit, sed in sepulcro corruptus est. Isaac quoque fuit ille quidem Christus, sed eius ossa in monumento iacent. Fuit & Iacob Christus, sed morti subiectus. Moses etiam fuit Christus, sed quo loco sepultus sit, nescimus. Dauid similiter fuit Christus, sed omnes mortis spolia, omnes fuere mortis captiui. Vnus verè fuit Christus, natura quidem Deus, sed propter eius misericordiam homo: qui virginalem ventrem suo exitu, tanquam sigillo quodam, signauit, & piscatores illos suos curationum fontes effecit:

Vnus Christi-
tus, natura
Deus, & ho-
mo propter
nos.

Cuius est imperium, regnum, gloria & adoratio cum immaculato, consubstantiali & eiusdem substantiæ patre, & sanctissimo spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

RIUS
DE
DE
DE
DE
DE

BEATI PETRI DAMIANI SERMO
I. DE SANCTO ANDREA

Apostolo.

Odiè, fratres charissimi, beati Andree nobis festiuitas votina re-
splenduit, qui inter ipsam glacialis brumæ caliginem, iucundam
nostris mentibus induxit latitiæ serenitatem: & dum aëris inclo-
mentia extrinsecus obrigescit, tanti præliatoris audita victoria, pa-
corda ad prociuctum spiritalis certaminis incitat, & insignes be-
latorum Christi animos igne diuini amoris inflammat. Inter cus-
ta sanè martyrij genera illud nobilius, illud non immeritò inu-
catur esse præcipuum, quod in ipso Redemptore nostro, capite videlicet martyrium,
cognoscitur dedicatum. Vndè cum diuina dispensatio Petrum & Andream con-
summari per crucis supplicium voluit, inter ceteros Apostolos (licet omnes vniu-
potestatis & dignitatis sint) quodammodo egregios atque conspicuos fecit. Cum
enim, quæ Regem præmisit ad sceptrum, eadem vtrunque militem consequente
euexit ad præmium. O beata germanitas, quam sicut mundo vna consanguinitas
edidit, sic eadem triumphalis natura consortes, in illam beatitudinem sempiternam crucis
vnius generis protulit natura consortes, in illam beatitudinem sempiternam crucis
parturiuit æquales. Eiusdem nobilitatis in terra, eiusdem profapie celsitudinem fore
tiuntur in caelo. Qui enim hic sunt filij Iohannis, illic sunt filij crucis. Istique sunt filij
Chore, qui in quorundam psalmorum titulis prænotantur. Crux enim, quæ eos mo-
rientes huic vitæ subtraxit, caelesti Hierusalem renascentes cum triumphali gloria
nouos ciues inuexit. Et Andreas quidem in Apostolici senatus catalogo secundus
ponitur, qui tamen in agnitionem Domini, iuxta Euangelicam fidem, primus inue-
nitur. Dicit enim Iohannes Euangelista: Quia cum staret Iohannes, & ex discipulis
eius duo, respiciens Iesum ambulatorem, dixit: Ecce Agnus Dei. Et audientes eum
duo discipuli loquentem, secuti sunt Iesum. Et paulò post: Erat autem, inquit, An-
dreas frater Simonis Petri vnus ex duobus, qui audierant à Iohanne, & secuti fuerant
eum. Deindè sequitur: Inuenit hic fratrem suum Simonem, & dicit ei: Inuenimus
Messiam, quod est interpretatum Christus: & adduxit eum ad Iesum.

Nobilissi-
mum mar-
tyrij genus,
crux.

Apostoli
omnes vni-
potestatis,
sed nõ offi-
cij siue or-
dinis. nam
Petr' omni-
um pastor,
cui dicta est
Pascæ oues
meas.

Iohan. I.

S. Andreas
prim' Chri-
stum prædi-
cat.

Gen. 49.
Gen. 22.

Esa. 64.

Christ' cur
in mundum
venere.
Luc. 11.

Eccè Andreas inter ipsa noui tyrocinij sui rudimenta fructificat, & veritatis prædi-
cator efficitur, cuius adhuc vix erat auditor. Nouus discipulus factus, non est propria
salute contentus, condiscipulos quærit, ad lucrandos alios fraternus se amor exten-
dit. Thesaurum reperit, gaudet alijs prodere, furtum deputat illum sine confortibus
possidere. Faula denique & præclara futura indolis signa nouus tyro præterdit, &
in ipso nouitiæ conuersionis exordio mox quod didicerat docuit, quod acceperat,
fideliter erogauit. Magnum nuncium, noua & admiranda relatio, illum promittere
visibiliter ostendendum, quem tot Prophetarum oracula præannuerant affuturum.
Magni certè mysterij baiulus Andreas extitit fratri, qui nimirum eum se reperisse re-
status est, quem ab origine mundi omnes sancti magno desiderio præsolati sunt, &
tamen videre non potuerunt. Non hoc præstitum est Patriarchæ Jacob, qui dice-
bat: Salutare tuum expectabo, Domine. Non Abraham, cui diuina sponso facta est,
quod in semine suo hæderet omnes gentes. O quanti hoc precij æstimasset
insignis ille Propheta Esaias, si ei ad hoc spectaculum adspirare licuisset, nimirum
cum tanti desiderij amore succensus flagitaret Mediatoris aduentum, & tanquam
morosa dilationis impatiens, æstuans proclamaret: Vtinam dirumperes caelos, &
descenderes. A facie tua montes defluerent, sicut exustio ignis tabescerent, atque
ardere igni, vt notum fieret nomen tuum inimicis tuis. Quàm terribilis ac
vehemens tuba, vox hæc in Petri corde personuit, & tanquam repentinum fulmen
inopinatò coruscans atronitum fecit. Inuenimus, inquit, Messiam, qui dicitur
Christus.

Ad præliandum planè Rex gloriæ solus aduenerat, & idè ad prociuctum belli
paulatim sibi milites acquirebat. Venerat nanque, vt fortem armatum superueni-
ens vinceret, & vniuersa arma, in quibus confidebat, auferret. Venerat, vt captiuum
hominem, qui sub diabolica tyrannidis iugo premebatur, eriperet, & ad ingenit-
tatis antiquæ titulos reuocaret. Venerat, vt suum Israël de vinculo vetusti Pharaonis
abso-

SUIE

96
100
RV

absolueret, & in manu forti atque robusta, terræ lacte & melle mananti præuius ductor inferret. Non tamen eligebat in adiutorium sibi triumphalibus titulis claros, non strenuos bellatores, non frementium ascensores equorum, non denique Philosophos & eloquentes, sed retium neçtores, ac perexilis nauiculæ remiges, vt victoria soli diuinæ potentia, non humanis viribus adscribatur.

Cur simplices piscatores elegerit Apostolos.

Desunt aliqua.

Eccè beati Apostoli Petrus & Andreas, ad vnum Domini iubentis imperium, non dubitauerunt, quæ possidebant, cuncta relinquere, vt terrenis mererentur cælestia permutare. Dimittunt quæ præ oculis sunt, vt inuisibilia bona recipiant. Postponunt habita, vt ad sperata pertingant. Ad regnum per supplicium transeunt. Ad æternæ vitæ gaudia per momentaneum crucis patibulum prouehuntur. Nihil sibi in peregrinatione reseruant, vt peruenientes ad patriam omnia simul inueniant. Vnde cum illis per immutationem dexteræ excelsi hoc factum est, vt qui tunc abiecti videbantur, & humiles, nunc animarum iudices, & cælestis sint curiæ senatores. Tunc Compen- satio diuina, pro virgibus laboribus, villium possessores retium, nunc in regnis cælestibus obtinent gloriæ principatum. Et quos in terra postros ipsa terrenarum rerum copia destituerat, nunc & totius orbis monarchiam tenent, & in illa cælesti Hierusalem iudiciariæ potestatis solijs præsidet. Quique extremi penè fuerant hominum, nunc conciuēs sunt & participes Angelorum. Boni siquidem magistri & grati remuneratoris adhærere vestigijs, qui eis aurum pro cæno, cuncta pro nihilo, pro tenebris lucem, pro somnio reddidit veritatem. Quibus nimirum & in cælo ipse fit præmium, & in terris quoque omnium subiicit iura regnorum.

Per hanc ergo viam, fratres mei, qua nos præcessere, sequamur, si illuc, vbi sunt, peringere volumus. Post hos itaque recta via gradientes, sic relinquamus Hiericorum obidione submersam atque destructam, vt nequaquam de eius anathemate aliquid usurpemus. Prohibet nempe Iesus ille Naue, nè de facultatibus Hierico Iosu. 6. aliquid concupiscat. Verat & noster Iesus, verus utique Saluator, vt nemo ea, quæ mundi sunt, diligat. Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terra. & per Matt. 6. Apostolum suum: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Non ergo ad exemplum infelicis Achan, de anathemate Hierico aliquid defraudemus, Iosu. 7. vt videlicet nihil ex dissolutis mundanæ conuersationis moribus, disciplinis Ecclesiasticis inferamus. Non auferamus pallium, vt post indumentum fidei, cultum conuersationum secularium nullatenus induamus. Non argenti siclos, vt qui æternum thesaurum in cælo recondimus, nullam temporalem pecuniam per ambitionem in sudario reponamus. Non denique regulam auream, vt in Ecclesia Christi non accurata introducamus hæreticorum dogmata, non trutinata Philosophorum acutè disputantium studia, vel Poëtarum elaborata figmenta. Hæc est enim aurea illa regula, limato videlicet atque polito sermone directæ, & velut aureo luculentæ facundiæ nitore vestita. Hanc autem regulam furati sunt Arrius, Marcion & Apelles, aliæque peruersorum hominum pestes, qui dum Philosophorum sectas in Ecclesiam conati sunt introducere, iram Dei quodammodo super castra Israël visi sunt prouocare. Sed ij obruti sunt cum Achan sub æceruo lapidum, quia oppressi sunt immanissimo pondere peccatorum.

Nos autem, fratres charissimi, quia philosophia nostra Christus est, & hic cruciatus, atque idèd magistros habemus, non oratores, sed piscatores, non versutos & eloquentes, sed mites ac simplices: despiciamus sapientiam, quæ cæcat, appetamus stultitiam, quæ discentes illuminat. Quia enim (vt Apostolus ait) non 1. Cor. 1. cognouit mundus per sapientiam Deum, placuit per stultitiam prædicationis saluos facere credentes. Teneamus igitur Apostolicam in sua puritate doctrinam, & rectæ fidei adhibeamus operis efficaciam. Enatemus procellosum mundanæ perturbationis fluctum. Includi libeat tantorum retibus piscatorum. Incalcescat cor nostrum ad tam promptæ obedientiæ, tam feruentissimæ deuotionis exemplum, & quod doctores nostros nouimus tunc fecisse, ipsi etiam, diuina opitulante clementia, studeamus implere. Eccè beatos fratres, Petrum videlicet & Andream, nunquam post conuersionem legimus carnali quadam necessitudine sibimet inuicem familiarius adhæsisse, quam cæteris: non arctius inter se mutuo confœderatos affectu, non eandem prouincias prædicationis gratia consortitos: & vt magis stu-

RIUS
DER
VIII
S

Eccē hic clarissimē Petri primatus super omnes.

Apostoli imitandi.

peas, non moleste tulit Andreas, quod in fide primus, factus est ordinis dignitate secundus: nec zelo ductus est, quod Petrus, qui eius ducatu posterior creditur, cuius que ad fidem ipse pravius fuit, prioratus tamen inter omnes Apostolos iura suscepit. Hanc nempe mortificationis regulam oculis nostris supernus Magister approposuit, hanc nobis veræ humilitatis normam, per quam illum recta via sequeremur, exhibuit. In illis nanque primus Discipulis, quos & mundi doctores instituit, omnium virtutum formam signanter expressit, ut usque ad consummationem seculi vniuersis que fidelium ad eos imitationis oculos dirigat, & per eorum tramitem seculi vniuersis exorbitaturus incedat, quatenus tenendo vitales affluentiarum riuos, perueniamus ad fontem, sequendo milites, recto itinere perducamur ad Regem, Iesum Christum Dominum nostrum, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI, DE EODEM SANCTO ANDREA APOSTOLO, SERMO II.

Festum S. Andreae Apostoli.

Psal. 102.

Baruch 3.

Psal. 103.

Iob 9.

Deo seruire regnare est.

T quietum studium, & attentum silentium, & tanta tanti viri festiuitas monent, immo compellunt, aliquid dicere ad ostendam gloriam Deitatis, gratiam Apostolicæ dignitatis, confessionem virtutem. Demus gloriam laudi eius, quem laudant omnes gentes, qui ministros suos & laudat, & laudabiles facit. Ipse est, cui assistunt Angeli ad audiendam vocem sermonum eius: qui stella vocat, & dicunt, Adsumus: cuius manus extendit caelos: qui fundauit terram super stabilitatem suam: qui graditur super fluctus maris, qui fecit mirabilia solus: in quem desiderant Angeli prospicere. Ipse est, qui fecit omnia, & in omnibus quæ fecit, quæcunque voluit fecit. Huic seruire, regnare est, qui seruit pro nobis sub dura & graui necessitate, & purpuram suæ diuinitatis cilicio nostræ mortalitatis operiens, pauper & mendicus venit in regionem nostram. Nunquid non ludus vobis videtur, Iudæi, Pagani, Hæretici, & omnis illa subfannantium, immo insanientium turba, cum dicimus filium Dei carnem, crucem, mortem, clauos & lanceam tolerasse? Ludus profecto est, vnde sic nobis luditur, ut vobis illudatur.

Prou. 3.

Matt. 16.

Ioan. 13.

1. Tim. 6.

Psal. 35.

Psal. 8.

Psal. 30.

Vnicus ille sapiens, huius mysterij non ignarus, ludum istum elegantis sermonis prælusit: Delectabar, inquit, per singulos dies, ludens coram eo in orbem terrarum. Lusi quippe coram Deo, cum carnem ex eius præcepto suscepit: & in orbem terrarum, quia ad redemptionem orbis terrarum: delectatus per singulos dies, in singulis Apostolis iucundatus, dum vni tradidit regnum caelorum, alteri de pectore suo reclinatorium confecit. Et deliciae meae esse cum filiis hominum. Putabam ego, Domine Iesu, quod deliciae tuæ essent non cum filiis hominum, sed cum choris Angelorum, vbi diuinitatis gloria Thronis & Potestatibus admirandus, superiorum oculos reuerberas naturarum. Ibi lucem habitas inaccessibilem, & circumstantiam clarissimorum luminum tui luminis obtegis maiestate. Sed illa clementissima tua pietas, & benignitas adoranda, delicias suas dicit esse cum filiis hominum. Ipsi sunt filij hominum, qui sperauerunt sub regimine alarum tuarum, quos elegisti de plebe, quorum lauisti pedes, quibus tuum spiritum infudisti, qui fidem tui nominis quadragis Evangelicis per orbem quadrifidum portauerunt. Nota tamen quod dicit, non cum hominibus, sed cum filiis hominum. Ego puto homines, ad veterem hominem filios verò hominum, ad filium hominis pertinere: iuxta quam intelligentiam, puer citharista sic intonat: Quid est homo, quod memor es eius? aut filium hominis, quoniam niam visitas eum? Vides ne, quia Deum hominis esse memorem, filium verò hominis se confirmat visitare? Præsumimus, & suspiramus, quia facit nobis misericordiam suam in conspectu filiorum hominum, si interim protegat nos in abscondito suæ faciei à conturbatione hominum.

S. Andreas primitiua vocatio ad Apostolatium.

Magister & Dominus noster, cuius schola est in terris, & cathedra est in caelo, ex his omnibus, quos elegit, elegit & prælegit Andream Apostolum, cuius solennitate & vocibus, & cordibus inelamamus: O dulcis Apostolus, & primitiua vocatio Saluatoris, qui in ipsum Apostolicum chorū tanti prioratus insignitur fastigio. Non subterfugit nos, quia quodam modo tenerimus est, & dulcior in cordibus fidelium, cuius passio tan

SUE
96
100
FV

tanta spiritus deuotione distillat, vt mentes audientium adipe & pinguedine replere videatur. Vnde non immeritò in singularè auctoritatis arcem suscepta est, quam qui viderunt, scripserunt orbi, & ministri fuere sermonis. Vocatio eius, vita & passio, cognita sunt vobis: & nunc quid superest, vt à me amplius expectetis? Veruntamen mouet me lectio Apostolica, vt aliquantisper de ea vestra reuerentiè colloquamur. ait enim: Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. dicit enim scriptura: Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam, non confundetur. Tria proponuntur hìc, & corde credere Efa. 28. Omnis, qui credit in illum, non confundetur. Solum cor hominis, capax est rationis, & susceptibile mysteriorum Dei: quod purgatum atq; politum, ipsam diuinitatis substantiam, etsi non comprehendit, apprehendit tamen. Cor est in pectore, anima in corde: mens in anima, fides in mère, Christus in fide: & hoc esse puto, quod dicit Apostolus: Habitare Christum per fidem in cordibus vestris. Hoc igitur in meracissimam eliquatum est puritatem, cum omnia mysteria Christianæ fidei, fide percipis in concussa, nihilque tibi dubitationem parit, licet non videas rationem. Hæc est consummata iustitia, perfecta veritas, & vera perfectio, si tamen oris confessio subsequatur. Fides enim cordis sine fide oris, aut nulla est, aut parua, Saluatore dicente: Qui me erubuerit, & meos sermones, Luc. 9. hunc filius hominis erubescet coram Angelis Dei. Et propheta: Perijt fides, ablata Jerem. 7. est de ore eorum. Non dixit, de corde, sed de ore: quia nihil valet fides cordis sine fide oris, nec fides oris sine fide cordis, cum ista iustitiam, illa donet salutem: quia salus à iustitia, vel iustitia à salute separari non possunt. Crede ergò, & confitere: nihilominus confitere, & crede: quia fides ad iustitiam, confessio fit ad salutem.

Nora fidem historiq; passionis.

Rom. 10. Efa. 28.

Ephes. 3.

Luc. 9. Jerem. 7.

Via qua intrat ad patrem qua sit.

Rom. 13. Matt. 23.

Ignis purgatorius.

Confessio vitiosa quorum sit.

Psal. 31.

Ibidem.

Primus gradus pecca-

IULS
 DE
 DER
 III
 S

Verum quoniã in hæc deuënimus loca, & occasio confessionis se obtulit, reddendum nunc est, quod alibi promissimus, totumque proferendum, quod de confessione sentimus. Patientes autem estote, & si fortè protensus sermonem extendero, vos attendite ijs, quæ dicuntur, quia vestra proferuntur vilitati. Via enim est, sine qua nemo venit ad patrem: quam qui perdidit, perdidit Deum. Cum igitur de vitiorum abyssu disponis emergere, ad illum præcipue sit refugium tuum, cui anima tua commissa est, quæ impoñit Deus super caput tuum. Nec te moueat, si illiteratus sit, vel indiscretus: quia hoc ipsum signum humilitatis est, quæ generat confessionem. Memento quia non est portus, nisi à Deo. Super cathedram, inquit, Moysi sederunt scribæ & pharisæi. Et tu attende non sedentem, sed sedem: cathedram, non personam. Quod si fortè vel licentia eius, ad alium tibi fugere permittatur, tu tamen prius ei reules tui cordis arcium: quia non est plena salus, si ille fugitur, aut contemnitur, cui adherere, & quem honorare debueras. Quod si minus tibi sufficiens videtur eius instructio, patet ad libertatem via, vt coram alio literato atque discreto effundas cor tuum, referuato illi privilegio suo, cui tu tuam animam commendasti. Nec tibi blandiaris, si grauior peccanti lenior poenitentia, vel à nesciente, vel à dissimulante dictatur, cum in Purgatorijs ignibus perficiendum sit, quicquid hìc minus feceris: quia dignos poenitentia fructus quarit Altissimus. Licet autem non euaserit manus Dei viuentis, qui tibi plene non consuluit: tibi tamen ratio magistra præsidet, quæ te doceat tantum à licitis abstinere, quantum te memineris illicita perpetrâsse.

A vestibulo igitur huius sacratissimæ virtutis omnes illos excludimus, quos ad confessionem vel timor cogit: quia extorta confessio non est confessio, sed confusio: vel aliorum accusatio trahit, quæ non est confessio, sed offensio: vel sui excusatio ducit, quæ non est confessio, sed defensio: vel inanis iactantia rapit, quæ non est confessio, sed illusio: & si quæ aliæ pestes sunt, quæ obumbratorio velamine tanti sacramenti simulent sanctitatem. Cor in semetipso, & ex semetipso contritum & humiliatum, ad huius purificationis potest ascendere puritatem. Ostendam tibi vnum iustorum iustissimè consistentem. Queris, quisnam sit? Psaltes Domini est. Dixi, inquit, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino. Dixi, hoc est, in corde meo proposui, non coactus, neque compulsus, sed spontaneus. Iniustitiam meam, ait, non alienam: aduersum me, me arguens & accusans. Vides, quia non timore alterius, vel ad alium accusandum, vel excusandum seipsum sanctus Domini confiteretur? Pro huiusmodi confessione remitte tu, Domine, impietatem cordis mei, peccati scilicet. Et pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Hoc primum in corde germinat ad iustitiam, postea in ore nascitur ad salutem.

Primus eius gradus est, cognitio peccati. Initium salutis (ait quidam) notitia

1. Theſ. 4.
1. Theſ. 4.

Matt. 25.

Secundus,
pœnitentiã.

Pſal. 33.

Tertius, do-
lor ob ad-
miſſa pec-
cata.

Quartus,
oris confeſ-
ſio, quæ fit
ſacerdoti.
Pſal. 140.

1. Reg. 15.
2. Reg. 12.

Matt. 27.
Gen. 4.

Pſal. 144.

Quintus,
maceratio
carnis.

Sextus, cor-
rectio ope-
ris.
Pſal. 33.

Septimus,
perſeuerã-
tia bonita-
tis.
Exod. 24.

peccati. In hac cognitione videndum eſt quid egeris, quantis contumelijs affe-
ceris corpus tuum, ambulans in paſſione deſiderij, ſicut & gentes, quæ ignorant
Deum, poſſidens vas tuum in immunditia & vilitate, non in ſanctificatione &
honore. Considerandum etiam, quid merueris, ignem illum, qui paratus eſt dia-
bolo & angelis eius, & omnia pœnarum genera, quæ in illis pœnalibus locis cu-
mulantur & creſcunt. Inſpiciendum vero, quid amiſeris, bona videlicet illa, quæ
oculus non vidit.

Horum igitur omnium conſideratione perterritus, tranſi ad pœnitentiã. Pœ-
niteat te, qui tot & tantis flagitijs inuolutus, in luto factus & miſeriæ diutiùs in cunctis.
Pœnitentiã age, corpus conterens, & furibundo carnis aſello, incentiuorum ſe-
mina præſumentem, pœnitentiã ampliùs non admittas, nè vulnus vulnere frequenter
ingeminans, confringas oſſa animæ tuæ, quæ cuſtodit Dominus in iuſtis. Vnum, in-
quit, ex his non conteretur. Eſt autem notandum, quòd hæc duo ita ſibi adiunctim
coniuncta ſunt, vt cognoſcere quis ſe non poſſit, niſi pœniteat: & pœnitere non poſ-
ſit, niſi ſe cognoſcat. Sic ergò tibi cognitus, & in te pœnitens, tranſuola ad tertium
gradum, dolorem videlicet cordis: & iam plantata erit iuſtitia plantatione illa
quam plantauit pater tuus caeleſtis. Dole igitur, quia creatorem offendiſti, cuius le-
gem caeleſtia & terreſtria, præter te, in deſeſſa ſtatione conſeruant, & in tanta Republi-
ca Dei tu ſolus peregrinus es, & Imperatoriæ maiſtatis decreta non curas. Surgat &
acrior dolor, quòd tuum creatorem & patrem offenderis, & illum patrem, qui tibi
miniſtrat ſiderum curſus, fecunditatem terræ, fructuum vberitatem. Accedat & acer-
rimus dolor, qui pertranſeat animam tuam, quòd tantum benefactorem contempe-
ris, qui dolorem Crucis ſuſtinuit, nè dolores inferni ampliùs ſuſtineres. Si igitur in
interiori homine iuſtitia germinante, ſurculus erumpat in arborem, & loquatur lin-
gua, quòd ſcientia loquebatur.

Quartus itaque gradus, eſt confeſſio oris. Hæc purè faciendã eſt, quia non eſt pars
peccatorum dicendã, & altera retinendã: neque leuia conſitendã, & grauiã diffren-
dã: nec alter accuſandus, & ipſe excuſandus: ſed cum iuſto dicendum, Non decli-
nes cor meum in verba malitiæ ad excuſandas, excuſationes in peccatis. Hæc enim
ſunt verba malitiæ, & grauis malitiæ, quæ grauior vel peior eſſe vix poſſit. Conſiten-
dum eſt & humiliter, vt idem ſit in corde, quòd ſonabit in ore. Sunt enim nonnulli,
qui narrare in confeſſionibus ſolent, quæ vel argutè literatorio, vel fortiter gladiato-
rio geſſere conſictu, (proh dolor) ſub humilitatis pallio ſuperbiam induentes, & pu-
tantes ſe poſſe vitare oculos iudicis cuncta cernentis. Nonne vtrique reges, Saul &
Dauid, redarguti à prophetis Samuële & Nathan, dixerunt? Peccaui: & tamen
Saul audiuit, Tranſtulit regnum Dominus à te, & dabit illud æmulo tuo: & Dauid,
Tranſtulit Dominus peccatum tuum à te, & non morieris? Quid eſt, niſi quia quòd
Saul habuit in ore, non fuit in corde: & humilitas, quæ in ore Dauid extitit, in corde
etiam radiauit? Dicendum eſt & fideliter, vt in fide Eccleſiæ credat ſibi peccata di-
mitti, quia Cain & Iudas purè & humiliter confeſſi ſunt, ſed nequaquam fideliter:
nam alter eorum deſperans, ad laqueum cucurrit: alter illud grande ſcelus euo-
muit: Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam merear. Mentiris, latro: quia maior eſt
pietas Dei, quàm quæuis iniquitas: quia miſerationes eius ſuper omnia opera eius.

Sequitur quintus gradus, maceratio carnis, quæ ieiunijs & vigilijs attenuanda eſt,
nè noua prurigne ad voluptuoſam reuolet prauitatem. Hæc autem faciendã eſt cum
licentiã: quia quòd ſine licentiã fit, vanæ gloriæ deputabitur, non mercedi: occultis,
vt neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua: diſcretè, propter debilitatem corporis,
& multimodas infirmitates. Plerosque enim vidimus in principio conuerſionis ita
diſcretionis inſtegiſſe repagula, vt laudum ſolemnij in habiles redderentur, & appa-
ratu deinceps lautiori diurnis foueri temporibus indigerent.

Iam ſic illuminatus, procedat ad ſextum, qui eſt correctio operis. Prohibe ergò
linguam tuam à malo, operare quòd bonum eſt, & ſenſuales motus tuos continentè
frenis infrena, & ſic erit pax in terra carnis tuæ. Argue malos pro perſona, quam ha-
bes, & te præſente, iuſtitiam non ſinas ſepeliri.

Veni ad ſeptimū gradum, qui eſt perſeuerantia bonitatis: & in hoc ſeptimo voca-
bit te Dominus cum Moſe de medio caliginis, & in ipſam diuinitatis ſubſtantiam in-
teriores oculos inſiges. Perſeuerantiam autem faciunt expectatio præmiorum, pœ-
narum recordatio, primitiæ ſpiritus, & donū celeſte: de quibus loquitur Apoſtolus
quòd

quod nec expertus ignorat, nec inexpertus intelligit. Stultitia est enim illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinantur.

Audite & breuiter, quem oportet ordinari ad dispensationem ministerij huius: oportet enim non minus literatum, quam religiosum, ut zelum Dei habeat, & secundum scientiam, cum in discreta religio magis obesse soleat, quam prodesse. Literatum autem ideo, ut sciat quod iniungat, cui parcat, quando parcere debeat, quam consolationem proferat de scripturis. Religiosum vero idcirco, ut puras manus leuet ad Deum, & pro peccatoribus fiducialiter intercedat. Videat autem, ne vnquam de his, quæ sub signaculo confessionis accepit, aliquam faciat mentionem, vel alicui loquenti consentiat. Caucaet etiam, ne vilescat in conspectu eius, qui ei suam vilitatem ostendit, nec sit suspectus, nec de præterita futuram vitam æstimet peccatoris. Quod si fortuito de his, quæ in confessione suscepit, causa coram eo fuerit ventilata, non tanquam conficius in partem declinet, sed quasi nescius iudicarium ordinem permittat excurrere. Habeat autem in voluntate compati, & eum liberare, & nitatur aliquid detrudere seueritati, imitans dulcedinem Domini mei, de quo dicit sanctus: Quoniam fecisti iudicium meum, & causam meam. Sed (proh dolor) temporibus nostris per vniuersum mundum pestilentialis morbus excreuit, ut præferantur Ecclesijs, quos nec scientia, nec vita commendat, ceu duces cæcorum, & præcipitati, & in præcipitum perducentes.

Audimus de confitente, de confessionem suscipiente: audiamus nunc, quæ sunt, quæ impediunt confessionem. Quantum colligere possum, quatuor præcipue occurrunt, pudor, timor, spes, & desperatio. Nihil fortius ad expugnandum gratiam Dei, quam timor humanus: quia dum erubescimus confiteri, quæ commisimus, Deum minus, quam homines, reueremur. Hæc est confusio adducens peccatum. Opponamus ergo ei considerationem rationis, reuerentiam intuentis Dei, comparationem maioris confusionis. Ut enim confiteamur, ratio mouet, Deus cogit, qui videt: & si confundimur hic dicere, quid erit in illa magna confusione, vbi omnia omnibus patebunt? Timor autem plerisque opprimit, ne graui poenitentia percellantur, & perfere non possint. Verè qui timet pruina, irruet super eum nix. Hic considerandum, quam grauis sit poena gehennæ, quam longa, quam infructuosa. E contrario autem poenitentia præfens, leuis, breuis, & fructuosa. Spes autem multos obruit, qui dum bona præsentia cupiunt, aperire conscientias suas nolunt, ne si quales sunt, hominibus appareant, ad nulla præsentis vitæ bona conscendant. Quibus inculcandum est, quia bona huius seculi, parua sunt, incerta, & momentanea: & illa illius vitæ, maxima, certissima, & æterna. Plurimos desperatio interficit, qui hoc solum metuunt, ne possint continere. Verum nanque est, quia peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit. Hanc obterere debemus vigore confessionis, gratia humilitatis, & compassione illius, cui aperimus conscientiam nostram.

Sciendum autem, quia alia est confessio, quæ peccatum plangit: alia, quæ laudem canit. Bonum animæ ornamentum confessio, quæ & peccatorem purgat, & iustum reddit purgatorem.

Sequitur: Qui crediderit in illum, non confundetur. Credere Deo, est verbis eius fidem adhibere. Credere Deum, est confiteri vbi què Deum esse. Credere in Deum, est omnem spem suam in illum dirigere. Deum, & Deo credunt dæmones: sed in illum non credunt, in quem qui crediderit, non confundetur, quia spem suam non ponunt in illum.

Eccè quantum potui, etsi non quantum volui, de confessionis disserui sacramentum. Sed quia sermonem in longum protraximus, finem loquendi pariter audiamus. Det nobis corde credere ad iustitiam, ore confiteri ad salutem, & in se credere, sponsus Ecclesiæ, filius Mariæ, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

DE

Hel. 6.
1. Cor. 2.

Confessari⁹
qualis esse
debeat.

Pal. 9.

Confessione
impediens
Pudor & timor.

Eccli. 4.

Iob 6.

Item vana spes.

Item desperatio.
Prou. 18.

Duplex confessio.

Quid sit vere credere Deo.

Rom. 9.

RIUS
er
der
III
S

DE SANCTO TROIANO, SANTONICÆ
CIVITATIS EPISCOPO: EX GREGORIO TVRO.
nensi De gloria confessorum Cap. 59.

Novēbr. 30.

Globus lu-
minis ingēs
appāret S.
Troiano.

TROIANVS Pontifex ipsius Santonicæ ciuitatis, sancto
Bibiano coniunctus caelo, vicinus ei est & tumulo. Magne
enim virtutis fuisse dicitur hic sacerdos. Quodam vero
tempore, dum inter obscura noctium tempora loca fan-
ta, quæ tunc in circuitu vrbs habebantur, vno tantum
subdiacono comite circuiret, apparuit ei globus magnus
luminis, quasi de caelo descendens. Cognita autem
Dei re, ait comiti: Nè sequaris penitus, donèc ego te vo-
cem. At ille terræ deuolutus, spectabat haud procul, quid-
nam miraculi ageret Dei seruus. erat enim ager publicus
in quo constiterat. Appropinquante verò lumine, cucur-
rit sacerdos ad occursum eius, & vsque ad terram se humilians, ait: Benedic, quæso,
mihi, beate Pontifex. Cui ille, qui aduenerat, ait: Tu mihi benedic, sacerdos Dei Troi-
ane. Et dato sibi osculo, facta oratione, locuti sunt diuinitatē simul. Subdiaconus
verò Antonius spectans, vidit lumen, quod apparuerat, eadem, qua venerat, via re-
uerti. Vocans itaque ad se subdiaconum Episcopus, ait: Accede nunc, vt explicemus
coeptum iter ad visitanda sanctorum loca. Tremens verò subdiaconus, ait: Quæso,
domine, nè despicias humilitatem meam: sed indica mihi quæ videris. animaduerti
enim nescio quid fuisse diuinum. Cui ille: Dicam tibi, sed tu nemini dixeris. nam sci-
to, quòd in quacunque die hæc publicaueris, ab hoc mundo migrabis. Sanctum, in-
quit, Martinum Turonicum vidi, & ipse locutus est mihi. Cane ergò, nè cui vulgare
audeas arcana Dei. Igitur sacerdos impleto vitæ huius cursu, obiit. Subdiaconus ve-
rò plenus dierum, ægrè ferens quòd virtus sancti Troiani occuleretur, conuocato
Episcopo, clericis ac quibusdam senioribus, omnia, quæ à sancto audierat, & qualiter
mysterium luminis viderat, quo manifestissimè fidem Troiani, Martini quæ glori-
am patefecit, ex ordine referauit, nec quicquam ex ijs occultuit, adiciens hæc: Et vt
probetis vera esse quæ loquor, finito sermone, finem facio vitæ. Quibus dictis, clausis
oculis obiit, non sine admiratione adstantium. Magne igitur (vt diximus) virtutis fuit
beatus Troianus Antistes, & honorabilis inter cunctos ciues vrbs sua.

Is fuit S.
Martinus.

Nota pri-
fiorū deuo-
tionē erga
reliquias.

Hic fertur, dum esset in corpore, si nouum, vt assolet, amphibalum induisset, cum
quo procedens, diocesium circumiret: simbrige huius vestimenti à diuersis diripiebantur.
salubre enim omnis homo computabat, quicquid ab eo rapere potuisset.

Qui sepultus in terris, caelo se viuere multis virtutibus manifestat.

Nam energumeni, frigoretici, cæterique infirmi, ple-
runquè ad eius tumulum exorantes,
accepta incolumitate,
recedunt.

FINIS MENSIS NOVEMBRIS.

DE